

■ <https://doi.org/10.31516/2410-5325.063.03>

УДК 371.2:78 (477)

Т. В. Большакова, заслуженый діяч мистецтв України, професор, декан факультету музичного мистецтва, Харківська державна академія культури, м. Харків

bolshakova777@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-7107-5083>

КОМПЕТЕНТІСНА МОДЕЛЬ ФАХІВЦЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА НАПРЯМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

Визначено та проаналізовано переваги компетентнісного підходу у вищій музичній освіті. Обґрунтовано та операціоналізовано в термінах програмних результатів навчання компетентнісну модель випускника закладу вищої освіти за спеціальністю «Музичне мистецтво». Визначено загальні та професійні програмні компетентності фахівця музичного мистецтва, пріоритетні завдання освітнього процесу, спрямованого на реалізацію обґрунтованої моделі.

Ключові слова: *вища музична освіта, компетентнісний підхід, компетентнісна модель, освітній процес, музичне мистецтво.*

Т. В. Большакова, заслуженный деятель искусств Украины, профессор, декан факультета музыкального искусства, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

КОМПЕТЕНТНОСТНАЯ МОДЕЛЬ СПЕЦИАЛИСТА МУЗЫКАЛЬНОГО ИСКУССТВА И НАПРАВЛЕНИЯ ЕЕ РЕАЛИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ ВЫСШЕГО МУЗЫКАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Определены и проанализированы преимущества компетентностного подхода в высшем музыкальном образовании. Обоснована и операционализована в терминах программных результатов образования компетентностная модель выпускника заведения высшего образования по специальности «Музыкальное искусство». Определены общие и профессиональные программные компетентности специалиста музыкального искусства, приоритетные задания образовательного процесса, направленного на реализацию обоснованной модели.

Ключевые слова: *высшее музыкальное образование, компетентный подход, компетентностная модель, образовательный процесс, музыкальное искусство.*

T. V. Bolshakova, Honoured Artist of Ukraine, Professor. Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

THE COMPETENCE MODEL OF MUSIC ART SPECIALIST AND ITS REALIZATION ASSIGNMENTS IN THE CONTEMPORARY ESTABLISHMENTS OF HIGHER MUSIC EDUCATION

Problem statement. Music art education is the industry, where every country demonstrates the customs and traditions that were created by many generations of methodologies, teachers, performers and musical critics. Thus, the relevant aim of modernization of the higher music education system is the construction of competence model of music art specialist.

The aim of this paper is to provide rationalization for the competence model of graduating student of speciality «Music art»; to define the priority tasks of the educational process sent to realization of this model.

Research methodology. Interdisciplinary methodology that is based on cooperation general academic (systems analysis, deductive method) and special (historical-cultural, competence) methods and approaches is used in the article.

Results. The competence approach allows: to go across from the orientation on the recreation of knowledge to their use and organization; to realize strategy of development of professional “flexibility”; to provide close connection of aims of education with its use in the real life.

The theoretical and methodological analysis gives possibility to create competence model of graduating student of establishment of higher music education. This model must contain general program competences and professional program competences.

Novelty. The advantages of competence approach in higher music education are analyzed. The competence model of graduating student of speciality «Music art» is grounded and operationalized in terms of programmatic results of education. General and professional program competences of music art specialist are obvious. The priority aims of educational process, directed to realization of this model, are obvious.

The practical significance. Research results can be drawn on at the development of standards of higher music education, educationally-professional programs of preparation of specialists, curricula, maintenance of educational disciplines in establishments of higher music education.

Conclusion of the research. The competence approach has substantial advantages. The competence model of graduating student of speciality «Music art» must contain general program competences and professional program competences. Priority tasks of the educational process sent to realization of this model: development of professional competence of future specialist; assistance to the professionally-personality improvement of student; development music competence of student.

Keywords: *higher music education, competence approach, competence model, educational process, music art.*

Постановка проблеми. Квінтесенцією модернізації вітчизняної системи вищої освіти є забезпечення високої якості підготовки фахівців, оскільки саме професійна кваліфікація, знання, уміння, навички та система розвинутих професійно важливих якостей визначають значимість людини на всесвітній арені, її конкурентоздатність на ринку праці та можливості набуття необхідного соціального статусу. Для реалізації цієї мети в українських закладах вищої освіти, зокрема за спеціальністю «Музичне мистецтво», реалізовано положення, у межах яких результати навчання оцінюються через досягнення або через опанування компетентностей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Цінність освіти як основи повноцінного й повного розвитку особистості, суспільства та держави проголошено у відповідних законах України 2014 та 2017 рр. (*Про вищу освіту*, 2014; *Про освіту*, 2017). Теоретико-методологічні основи забезпечення адекватного сучасним вимогам змісту вищої музичної освіти розроблено в працях Ю. Богущького та В. Андрущенка (2016), Т. Колоса (2016), С. Волкова (2012), В. Рожка (2016) та ін.

Мистецька освіта – саме та галузь, у якій кожна країна демонструє свої особливості та традиції, що створювалися й апробовувалися багатьма поколіннями методологів, педагогів, виконавців, музичних критиків і пересічних споживачів. Отже, актуальними проблемами в галузі модернізації системи вищої музичної освіти є створення операционалізованої в конкретних результатах освіти моделі фахівців музичного мистецтва та визначення пріоритетних завдань освітнього процесу, спрямованого на реалізацію цієї моделі.

Мета статті – обґрунтувати та операционалізувати в термінах програмних результатів навчання компетентнісну модель випускника закладу вищої освіти за спеціальністю «Музичне мистецтво»; визначити пріоритетні завдання освітнього процесу, спрямованого на реалізацію цієї моделі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідність упровадження компетентнісного підходу в освітні системи, на думку І. Зимньої (Зимняя, 2004), зумовлюється багатьма факторами, зокрема: загальноєвропейською та світовою тенденціями до інтеграції; необхідністю гармонізації «архітектури європейської системи вищої освіти» та певної термінологічної уніфікації; зміною освітньої парадигми, що відбувається останніми десятиріччями; різноманітним поняттєвого змісту «компетентнісний підхід»; офіційними розпорядженнями урядових установ, що відповідають за вищу освіту. Переваги компетентнісного підходу визначаються, по-перше, тим, що він дозволяє: замість відтворення знань розпочати їхнє використання та організацію; реалізувати

стратегію розвитку професійної «гнучкості» майбутніх фахівців; сформулювати інтегровані вимоги до результату освітнього процесу; забезпечити тісніший зв'язок цілей освіти з її використанням у реальному світі праці; підготувати людину до нескінченної розмаїтості професійних і загальножиттєвих ситуацій (Байденко, 2004; Зеер, 2004).

Рада Європи виокремила п'ять груп ключових компетентностей, формуванню яких приділяється особлива увага в розробленні програм підготовки молоді (Зимняя, 2004): політичні та соціальні; міжкультурні; комунікаційні; інформаційні; персональні. У праці О. Зимньої (Зимняя, 2004) названо три групи компетентностей: ті, що стосуються людини як особистості, суб'єкта діяльності та спілкування; взаємодії людини з іншими; діяльності людини, яка відбувається в усіх її формах.

Звісно, означений перелік компетентностей не є повним, але його аналіз уможливорює створення операціоналізованої в конкретних результатах освіти компетентнісної моделі випускника музичного закладу вищої освіти.

Компетентнісна модель випускника музичного закладу вищої освіти має містити такі елементи (групи компетентностей з їх конкретним змістом):

1) загальні програмні компетентності — персональні (особистісні) та соціальні: знання й навички, спрямовані на збереження власного здоров'я та психічного благополуччя; вміння розуміти та приймати загальнолюдські цінності культури, науки, мистецтва, виробництва, релігії, людських взаємовідносин, життя загалом; світоглядні компетентності, основані на структурованих та критично осмислених знаннях, переконаннях, віруваннях; компетентності громадянськості, реалізовані в обізнаності та виконанні прав і обов'язків громадянина, прийнятті свободи й відповідальності; компетентності самореалізації, що проявляються в прагненні та здатності до самореалізації, саморегуляції, самовдосконалення, рефлексії; комунікативні компетентності, пов'язані зі здатностями використовувати різні технології комунікації;

2) професійні програмні компетентності:

— виконавські компетентності: формування репертуару; здатність до виконання музичних творів різної складності; застосування навичок музичної інтерпретації та слухових уявлень; здатність до прояву власної індивідуальності в процесі інтонаційно-змістовної реалізації музичного тексту тощо;

— педагогічні компетентності: здатність планувати й організувати навчально-виховний процес, розробляти та проводити різні види теоретичних і практичних занять; вміння діагностувати та зважати в професійній діяльності на рівень фахової підготовки та індивідуальні

особливості власних учнів; навички підготовки учнів до сольних виступів; уміння контролювати результати навчання та ін.;

– дослідницькі: віднайдення та формулювання проблемних ситуацій; розроблення й реалізація плану дослідження з використанням різних методів збирання та обробки інформації; оприлюднення отриманих результатів тощо;

– організаційні: планування й організація колективної діяльності (оркестрів, ансамблів); організація культурно-дозвіллевої діяльності та ін.

У контексті новітніх соціокультурних і мистецьких перетворень перспективи реалізації компетентнісної моделі фахівця музичного мистецтва в освітньому процесі пов'язані з вирішенням багатьох важливих завдань.

1. *Розвиток професійної компетентності майбутнього фахівця* з використанням сучасних методів і прийомів музичного навчання й виховання.

Для досягнення цієї мети методологічною основою розроблення навчальних програм підготовки фахівців у галузі музичного мистецтва є уявлення багатьох учених про те, що компетентність, на відміну від узагальнених, універсальних знань, є дієвою, практико-орієнтованою, тобто компетентність — сукупність або навіть система знань, що виявляється в успішних діях. Отримання таких знань із подальшим перетворенням їх на уміння потребує від тих, хто навчається, активної пізнавальної діяльності. Отже, одним із пріоритетних завдань навчального процесу на факультеті музичного мистецтва є формування та розвиток у студентів системно організованих інтелектуальних, комунікативних, мотиваційних, вольових, рефлексивних, моральних й інших якостей, що дозволяють організовувати власну діяльність у професійному, соціальному, культурному та інших контекстах.

2. *Сприяння професійно-особистісному вдосконаленню студента* як виконавця, музичного педагога й цілісної особистості.

Сутністю цього завдання є забезпечення становлення майбутнього фахівця музичного мистецтва як особистості, здатної до саморегуляції, самореалізації та невинного професійного й особистісного зростання.

Для такого фахівця мають бути притаманними такі особистісні якості: прагнення до оволодіння вищим рівнем знань з обраної професійної галузі, зокрема ознайомлення з новими теоріями, інтерпретаціями, методами, техніками, інструментарієм, технологіями; потреба в розвитку вміння критично оцінювати та інтерпретувати новітні явища в музичній теорії та практиці й людському бутті загалом; розвиток здатності інтерпретувати результати діяльності на вищому рівні;

прагнення здійснити свій оригінальний внесок у розвиток обраної професії (через виконання відповідних проектів, що потребують міждисциплінарного підходу та певних змін у державній політиці в галузі культури та мистецтва).

Завдання розвитку самореалізаційної орієнтації майбутнього фахівця передбачає формування у студентів цілісного морально-ціннісного ставлення до життя, прагнення через здобутки музичної культури та власної музично-виконавської й музично-педагогічної діяльності пізнати сенс свого існування та досягнути буттєвий смисл загальнолюдської культури.

У цьому аспекті потребують розвитку три групи ціннісних, смислоттєвих орієнтацій майбутнього фахівця музичного мистецтва: ціннісно-сміслове ставлення до музичного мистецтва та цінностей музики як уособлення загальнолюдських цінностей прекрасного; ціннісно-сміслове ставлення до обраної професії, що формує привабливий образ майбутньої музично-виконавської та музично-педагогічної діяльності (усвідомлення соціального призначення, ролі та цінності професійної музичної діяльності для буття суспільства); ціннісно-сміслове ставлення до себе як виконавця або музичного педагога (високий рівень самоприйняття та самоповаги, переконання у власній професійній значущості та затребуваності, віра у власний талант та професійні досягнення).

3. Розвиток спрямованості особистості та технологічної готовності майбутнього фахівця до виховання музичної культури масового споживача музичного мистецтва.

Актуальність цього завдання визначається тим, що, хоча за результатами соціологічних досліджень, музика посідає провідне місце у сфері інтересів сучасної людини, зокрема молодого покоління, більшість споживачів музичного мистецтва надає перевагу «музичній продукції» сумнівної культурної, естетичної та духовної цінності. Найпопулярнішими серед молоді сучасні різновиди популярної музики належать до суто розважальних напрямів, які відіграють фонову (у супроводі такої музики можна виконувати різні справи — переміщення в просторі, побутові дії, навіть навчання) або комунікативну (спільне прослуховування музики або відвідування музичних виступів як привід чи тема для спілкування) роль. Водночас музика, що має певне смислове навантаження та сприяє духовному й естетичному розвитку, не зацікавляє значну частину суспільства.

Оскільки першою причиною означеної ситуації є нездатність або невідповідність масового споживача до сприйняття «серйозної»

музики, актуальним завданням є розвиток музичної культури, передусім молодого покоління в процесі масового музичного виховання.

Необхідність поліпшення становища масової музичної культури потребує від фахівців у галузі музичного мистецтва здатності доповнення традиційних методів музичної педагогіки новими музичними підходами, основаними на психолого-педагогічних технологіях, сутністю яких є зважання на специфіку роботи психічних процесів людини (волі, уваги, сприйняття, мислення, уяви, пам'яті, мотивації, емоцій) та їх послідовного й цілеспрямованого долучення до діяльності зі сприйняття музичних творів. Суттєвого значення для формування масової музичної культури також має розвиток здатності майбутніх фахівців музичного мистецтва поєднувати різні форми репрезентації музичного матеріалу (наприклад, прослуховування музичного твору в супроводі наочно-ілюстративних матеріалів тощо).

4. Розвиток власної музичної компетентності студента.

Музика має не тільки культурно-естетичну й духовну цінність. Вона образно моделює явища дійсності, процеси людської психіки та має можливість передавати зміну настроїв, переживань, динаміку психофізіологічних станів, почуттів, що існують у реальному житті, визначає ставлення людини до навколишнього світу, самої себе, оцінку дійсності, погляди, смаки, ідеали, систему ціннісних орієнтацій. Отже, вона виконує багато функцій: естетичну, розважальну, пізнавальну, комунікативну, комунікаційну, оздоровчу, виховну, тобто перетворюється на функціональну відповідно до цілей її використання.

Суттєвий вплив музики на благополуччя людського існування зумовлює необхідність розвитку в студентів-музикантів не тільки виконавської та музично-педагогічної компетентності, але й здатності до використання музики як засобу психологічного впливу. Саме тому важливим перспективним завданням освітнього процесу в закладі вищої музичної освіти є формування психологічної музичної компетентності студентів як складової їх загальної життєво-психологічної компетентності. Вирішення цього завдання має спрямовуватися на розвиток таких особистісних властивостей, як:

- знання специфіки функціонального використання музики різних жанрів з метою цілеспрямованого впливу на психофізіологічні стани та поведінку;

- обізнаність у галузі найкращих надбань музичного мистецтва, що дозволить орієнтуватися в різноманітті творів з метою вибору музики, адекватної поставленій меті саморегуляції;

- умінь обирати музику не тільки відповідно до її жанрових особливостей та поставленої мети (заспокоїтися, звільнитися від

негативних емоцій, підбадьоритися або ін.), але й зі зважанням на індивідуально-типологічні особливості та актуальні стани;

- навички використання різних музичних творів як умовних стимулів з метою актуалізації певних необхідних психічних станів;
- здатність виявляти несанкціонований деструктивний вплив за допомогою музики зі сторони інших людей та протидіяти йому.

Результатами професійної підготовки студентів у цьому напрямі має стати їхня здатність до здійснення спрямованого та контрольованого впливу музичних творів на стан людини з метою:

- усунення фізичного дискомфорту та зниження больових відчуттів при різних патологічних процесах в організмі людини;
- підвищення рівня працездатності, енергійності, активності;
- боротьби з утомою, сонливістю, послабленням уваги, що є наслідками виконання одноманітної монотонної роботи;
- звільнення від негативних руйнівних емоцій та почуттів, які виникають і накопичуються під час переживання стресових ситуацій, що неминуче трапляються в повсякденному житті людини;
- поліпшення настрою, тимчасове відволікання від неприємних думок;
- зниження нервового напруження під час та після роботи або іншої важливої справи, заспокоєння, боротьба з безсонням;
- надання наснаги, ентузіазму, подолання страху, паніки та інших негативних переживань, що заважають виконанню складних, небезпечних завдань;
- створення «змінених станів свідомості», викликання відчуття «іншої реальності», які практикуються, наприклад, у багатьох духовних практиках для особистісного зростання та самореалізації;
- боротьби з нудьгою, що виникає у вільний час або в процесі виконання одноманітної, нецікавої роботи;
- об'єднання, згуртування людей, поліпшення їх взаємовідносин;
- викликання необхідних емоційних станів (смутку, радості тощо) відповідно до особливостей соціальної ситуації.

Оскільки сучасні соціально-економічні, політичні, екологічні та інші умови існування людства породжують у більшості громадян стан суттєвого напруження та неспокою, особливо затребуваними в суспільстві стають різні методи й технології досягнення внутрішньої рівноваги та спокою. Оскільки найефективнішим засобом впливу на психічний і фізичний стан людини є музика, перспективним напрямом збагачення змісту освітнього процесу в закладах музичної вищої освіти може бути створення відповідної освітньої програми. Концепція освіти студентів за цією програмою передбачає не тільки їх підготовку як професійних

музикантів-виконавців та музичних педагогів у межах спеціальності «Музичне мистецтво», але й навчання методам надання психолого-педагогічної допомоги іншим людям із використанням музики як засобу цілеспрямованого особистісного розвитку, збереження й відновлення психічного благополуччя людини.

З метою вирішення названих завдань пріоритетними напрямками діяльності закладу вищої освіти є спрямованість на європейські стандарти освіти; зростання педагогічного, творчого музично-виконавського та наукового потенціалу кафедр, тісний взаємозв'язок і збагачення їх науково-дослідницької, творчо-виконавської, науково-педагогічної та просвітницької діяльності.

У сфері наукової діяльності серед провідних завдань розвитку слід зазначити: спрямованість на досягнення сучасного рівня наукових знань; долучення до регіональних, державних та міжнародних науково-дослідних структур і програм; утвердження й розвиток існуючих, створення перспективних наукових шкіл та напрямів. Важливим напрямом діяльності також є забезпечення спадкоємності наукового досвіду через активізацію наукової роботи студентів і молодих учених та створення умов для розширення наукових контактів, публікацій результатів наукових досліджень, розширення й поглиблення методології наукових досліджень у галузі мистецтвознавства.

У навчально-методичній сфері актуальним пріоритетним завданням є забезпечення відповідності змісту та форм освіти відповідно до сучасних швидкозмінюваних соціокультурних умов, упровадження в освітній процес нових педагогічних, наукових та художньо-творчих ідей і концепцій, розробка експериментальних навчальних дисциплін.

У контексті інтеграційних процесів у світову художньо-інформаційну й музично-освітянську систему перспективним напрямом освітньої діяльності закладу вищої музичної освіти стає обмін творчо-виконавським та науково-педагогічним досвідом, проведення майстер-класів за участі видатних діячів культури й мистецтва, а також розроблення сумісних міжнародних проектів, міжрегіональних курсів, мистецько-педагогічних технологій.

Хоча професійна музична освіта через немало об'єктивних обставин є однією з найконсервативніших, вона не може перебувати осторонь сучасних тенденцій та має обережно, але активно прагнути освітнього та творчого розвитку, реалізації перспективних завдань мистецької освіти.

Висновки. З метою забезпечення високої якості підготовки фахівців в українських закладах вищої освіти, зокрема за спеціальністю «Музичне мистецтво», реалізовано положення, у межах яких

результати навчання оцінюються через досягнення або через оволодіння компетентностями.

Компетентнісний підхід, порівняно з традиційним кваліфікаційним, має немало суттєвих переваг. Сутнісними характеристиками компетентності як характеристики особистості фахівця з вищою освітою є: її інтегральність; тісний зв'язок з успішністю діяльності; здатність реалізувати потенціал у професійній діяльності та всіх інших видах діяльності.

Під час створення та реалізації компетентнісної моделі підготовки фахівців музичного мистецтва слід використовувати кращі доробки традиційного підходу. Сучасна компетентнісна модель фахівця музичної освіти, операціоналізована в конкретних програмних результатах навчання, містить такі складові:

– загальні програмні компетентності — персональні (особистісні) та соціальні компетентності, спрямовані на збереження власного здоров'я та психічного благополуччя; уміння розуміти та приймати загальнолюдські цінності; світоглядні компетентності; компетентності громадянськості; компетентності самореалізації; комунікативні компетенції;

– професійні програмні компетентності: виконавські, педагогічні, дослідницькі, організаційні.

Реалізація компетентнісної моделі фахівця музичного мистецтва в закладі вищої музичної освіти пов'язана з вирішенням багатьох важливих завдань: розвиток професійної компетентності майбутнього фахівця; сприяння професійно-особистісному вдосконаленню студента як виконавця, музичного педагога та цілісної особистості; розвиток спрямованості особистості та технологічної готовності майбутнього фахівця до виховання музичної культури масового споживача музики; розвиток власної музичної компетентності студента.

Список посилань

- Байденко, В. И. (2004). *Концептуальная модель государственных образовательных стандартов в компетентностном формате (дискуссионный вариант)*. Москва: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов.
- Богущий, Ю. П., Андрущенко, В. П., Безвершук, Ж. О. та Новохатько, Л. М. (2007). *Українська культура в європейському контексті*. Київ, Знання.
- Волков, С. М. (2012). Ретроспекції мистецької освіти в українському суспільстві XX–XXI століття. *Культурологічна думка: щорічник наукових праць*, 5, 56 – 66. Київ.
- Зеер, Э. Ф. (2004). Модернизация профессионального образования: компетентностный подход. *Образование и наука*, 3 (27).

- Зимняя, И. А. (2004). *Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании*. Москва: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов.
- Колос, Т. М. (2016). Перспективи розвитку культурно-мистецької освіти в контексті реформування освітнього законодавства. *Вища мистецька освіта як інструмент збереження культурної ідентичності: збірник наукових статей*. Харків: Видавництво «Водний спектр Джі-Ем-Пі».
- Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VIII. (2014). *Відомості Верховної Ради України*, 37/38, ст. 2004.
- Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII (2017). *Відомості Верховної Ради України*, 38/39, с. 380.
- Рожок, В. І. (2016) *Європейський вектор музичної освіти в Україні: проблеми та перспективи*. Узято з <http://knmau.com.ua/wp-content/uploads/2016/11/20161116-rozhok-dopovid.pdf>

References

- Baydenko, V.I (2004). *A conceptual model of state educational standards in the competence format (debatable variant)*. Moscow: Research center of problems of quality of specialists education. [In Russian].
- Bogutsky, Yu. P., Andrushchenko, V. P., Bezvershuk, Zh. O., Novokhatko, L. M. (2007). *Ukrainian culture in the European context*. Kyiv, Knowledge. [In Ukrainian].
- Volkov, S. M (2012). Retrospectives of artistic education in the Ukrainian society of the 20 -21st centuries. *Culturological Thought: Yearbook of Scientific Works*, 5, 56 – 66. Kyiv. [In Ukrainian].
- Zeer, E. F. (2004). Modernization of professional education: competence approach. *Education and science*, 3 (27). [In Russian].
- Zimnyaya, I.A. (2004). *Key competence as result-goal basis of competence approach in education*. Moscow: Research center of problems of quality of specialists education. [In Russian].
- Kolos, T. M. (2016). Prospects for the development of cultural and artistic education in the context of reforming educational legislation. *Higher Art Education as an strategic instrument of cultural identity preservation: Collection of research papers*. Kharkiv: Publishing House «Water Spectrum GI-EM-P». [In Ukrainian].
- On Higher Education: Law of Ukraine dated July 1, 2014, No. 1556*. (2014). News of the Verkhovna Rada of Ukraine, 37/38, p. 2004. [In Ukrainian].
- On Education: Law of Ukraine of September 5, 2017, No. 2145*. (2017). News of the Verkhovna Rada of Ukraine, 38/39, p. 380. [In Ukrainian].
- Rozhok, V. I. (2016). *European Vector of Music Education in Ukraine: Problems and Prospects*. Retrieved from: <http://knmau.com.ua/wp-content/uploads/2016/11/20161116-rozhok-dopovid.pdf>. [In Ukrainian].

Надійшла до редколегії 15.01.2019 р.